

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

КАФЕДРА _____ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ _____
(повна назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Територіально-адміністративний устрій держави _____
(назва навчальної дисципліни)
спеціальність _____ 281 «Публічне управління та адміністрування» _____
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійна програма «Управління та адміністрування регіональних економічних систем» _____
(назва освітньої програми)
освітній ступінь _____ бакалавр _____
(назва освітнього ступеня)
форма навчання _____ денна _____
(денна, заочна, вечірня)
розробник _____ Орловська Юлія Валеріївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Адміністративно-територіальний устрій держави» є нормативною і входить до циклу дисциплін професійної підготовки фахівців, призначена для студентів, які здобувають освітній ступінь «Бакалавр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Програма вивчення навчальної дисципліни «Адміністративно-територіальний устрій держави» передбачає дослідження системи територіальної організації влади в Україні, яка забезпечується шляхом оптимізації адміністративно-територіального устрою.

В межах програми аналізується територія як політико-правовий та державно-управлінський феномен, вивчається зміст поняття «адміністративно-територіальний устрій», форми держави та моделі територіального устрою, аналізується досвід європейських держав в межах питань формування та забезпечення адміністративно-територіального устрою.

Вивчення дисципліни сформує у студентів систему знань з проблематики територіальної організації влади.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			III	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	30		30	
лекції	30		30	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	-		-	
Самостійна робота, у т.ч:	60		60	
підготовка до аудиторних занять	20		20	
підготовка до контрольних заходів	20		20	
виконання курсового проекту або роботи	-		-	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	20		20	
підготовка до екзамену				
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: формування у слухачів сучасних практичних знань, умінь і навичок щодо територіальної організації влади.

Завдання дисципліни: навчитися визначати взаємозв'язок форм державного устрою та форми державного правління, аналізувати основні зміни адміністративно-територіального устрою, проводити взаємозв'язок між політичними процесами, що відбуваються у суспільстві і державотворчими.

Пререквізити дисципліни: теоретичні знання та практичні вміння набуті під час вивчення дисциплін «Державотворення в Україні», «Децентралізація та розвиток місцевого самоврядування», «Регіоналізація та глобалізація».

Постреквізити дисципліни: набуті знання та вміння з дисципліни сформують необхідний інструментарій для здійснення функцій управління в публічній сфері та становитимуть базу для подальшого вивчення дисциплін, передбачених освітньою програмою, а саме: «Регіональна економіка», «Публічне адміністрування в країнах ЄС», «Розвиток мегаполісів та малих міст», «Управління та адміністрування регіональних економічних систем», «Основи регіональної економічної політики».

Компетентності. Результатом вивчення дисципліни «Адміністративно-територіальний устрій держави» є здобуття студентами таких компетентностей:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні компетентності:

СК-15 Здатність аналізувати сутність та моделі адміністративно-територіального устрою держави

СК-29. Здатність оцінювати досвід зарубіжних країн і використовувати європейські підходи публічного адміністрування та модернізації державного управління у практичній діяльності регіонального рівня в Україні

Заплановані результати навчання:

РН-1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

РН-5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

РН-6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

РН-21. Уміти налагодити ефективну комунікацію між суспільством та органами державної влади і місцевого самоврядування; володіти інструментами місцевого електронного врядування та реалізації можливостей реформи децентралізації

Методи навчання:

- словесні: лекція.
- практичні (практична робота, ділові ігри, та ін.),
- наочні (ілюстрація, спостереження, демонстрація, пред'явлення матеріалу).

Форми навчання фронтальні, групові, аудиторні, позааудиторні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади адміністративно-територіального устрою					
Тема 1. Територія як політико-правовий та державно-управлінський феномен	14	6			8
Тема 2 Сутність та зміст поняття «адміністративно-територіальний устрій»	10	4			6
Тема 3. Форма держави та моделі територіального устрою	10	4			6
Разом за змістовим модулем 1	34	14			20
Змістовий модуль 2. Досвід реформування адміністративно-територіального устрою в країнах Європейського Союзу					
Тема 4. Європейський досвід реформ місцевого самоврядування	14	4			10
Тема.5.Європейська практика запровадження номенклатури територіальних одиниць для статистики	14	4			10
Разом за змістовим модулем 2	28	8			20
Змістовий модуль 3. Адміністративно-територіальна реформа в Україні					
Тема 6. Концептуальні підходи до проблематики	14	4			10

реформування адміністративно-територіального устрою					
Тема 7. Формування адміністративно-територіальних одиниць базового рівня.	14	4			10
Разом за змістовим модулем 3	28	8			20
Підготовка до екзамену					
Усього годин	90	30			60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1-3	Тема 1. Територія як політико-правовий та державно-управлінський феномен	6
4-5	Тема 2 Сутність та зміст поняття «адміністративно-територіальний устрій»	4
6-7	Тема 3. Форма держави та моделі територіального устрою	4
8-9	Тема 4. Європейський досвід реформ місцевого самоврядування	4
10-11	Тема.5.Європейська практика запровадження номенклатури територіальних одиниць для статистики	4
12-13	Тема 6. Концептуальні підходи до проблематики реформування адміністративно-територіального устрою	4
14-15	Тема 7. Формування адміністративно-територіальних одиниць базового рівня.	4
	Усього годин	30

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття не передбачені навчальним планом.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	20
2	Підготовка до контрольних заходів	20
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях, у т.ч.:	20
	Повноваження органів влади на територіальному рівні	10
	Проведення реформи територіальної організації влади	10
	Усього годин	60

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий, практична перевірка, а також методи самоконтролю та самооцінки.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади адміністративно-територіального устрою

Формою контролю змістового модуля 1 є контрольна робота – максимальна кількість балів – 100. Контрольна робота складається з 25 тестових завдань. Студент отримує 4 бали за правильну відповідь на 1 тестове питання, якщо відповідь неправильна – 0 балів.

Змістовий модуль 2. Досвід реформування адміністративно-територіального устрою в країнах Європейського Союзу

Максимальна оцінка – 100 балів. Оцінка змістового модуля 2 складається із:

- контрольної роботи - максимальна кількість балів – 50. Контрольна робота складається з 25 тестових завдань. Студент отримує 2 бали за правильну відповідь на 1 тестове питання, якщо відповідь неправильна – 0 балів.

- підготовки есе – максимальна кількість балів – 50. Студент самостійно обирає тему для підготовки есе із переліку запропонованих викладачем. Есе оцінюється за наступними критеріями:

- своєчасне подання роботи на кафедру – 10 балів; несвоєчасне подання – 0 балів;
- зміст роботи – до 20 балів, з них:
  - від 18 до 20 балів за логічно, послідовно викладений актуальний матеріал роботи, правильні висновки, повне дотримання вимог академічної доброчесності;
  - від 9 до 17 балів за роботу, тема якої повністю розкрита, повністю дотримано вимог академічної доброчесності, але допущено незначні помилки та неточності в структурі роботи;
  - від 1 до 8 балів за роботу, зміст якої розкриває тему, повністю дотримано вимог академічної доброчесності, але сформульовано неправильні висновки, порушено структуру роботи, використано застарілі дані, які знижують цінність роботи, але дозволяють, у цілому, оцінити її позитивно;
- захист роботи – до 20 балів; з них:
  - від 18 до 20 балів за повні, правильні відповіді на питання за темою;
  - від 9 до 17 балів за правильні, але стислі відповіді на питання за темою;
  - від 1 до 8 балів за неповні або неправильні відповіді.

Змістовий модуль 3. Адміністративно-територіальна реформа в Україні

Максимальна оцінка – 100 балів. Оцінка змістового модуля 3 складається із:

- контрольної роботи - максимальна кількість балів – 50. Контрольна робота складається з 25 тестових завдань. Студент отримує 2 бали за правильну відповідь на 1 тестове питання, якщо відповідь неправильна – 0 балів.

- підготовки есе – максимальна кількість балів – 50. Студент самостійно обирає тему для підготовки есе із переліку запропонованих викладачем. Есе оцінюється за наступними критеріями:

- своєчасне подання роботи на кафедру – 10 балів; несвоєчасне подання – 0 балів;
- зміст роботи – до 20 балів, з них:
  - від 18 до 20 балів за логічно, послідовно викладений актуальний матеріал роботи, правильні висновки, повне дотримання вимог академічної доброчесності;

- від 9 до 17 балів за роботу, тема якої повністю розкрита, повністю дотримано вимог академічної доброчесності, але допущено незначні помилки та неточності в структурі роботи;
- від 1 до 8 балів за роботу, зміст якої розкриває тему, повністю дотримано вимог академічної доброчесності, але сформульовано неправильні висновки, порушено структуру роботи, використано застарілі дані, які знижують цінність роботи, але дозволяють, у цілому, оцінити її позитивно;
- захист роботи – до 20 балів; з них:
  - від 18 до 20 балів за повні, правильні відповіді на питання за темою;
  - від 9 до 17 балів за правильні, але стислі відповіді на питання за темою;
  - від 1 до 8 балів за неповні або неправильні відповіді.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Адміністративно-територіальний устрій держави» складається як середньоарифметична між оцінками за змістовими модулями 1,2 та 3.

Порядок зарахування пропущених занять: студент має право відпрацювати викладачеві пропущені заняття згідно з графіком консультацій. Кожне пропущене лекційне заняття відпрацьовується методом усного опитування з основних положень теми. Можливим є одночасне опитування з декількох пропущених лекційних занять. Практичні заняття відпрацьовуються методом підготовки реферативної роботи за темою, яка узгоджується з викладачем відповідно до тематики пропущених практичних занять.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. // Відомості. Верховної Ради України. - 2009. - № 30. - Ог.141.- С. 381 — 417.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.2009 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 24. - С. 170.
3. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» // Відомості Верховної Ради України. -2010. - № 20-21. - С. 190.
4. Адміністративно-територіальна реформа в Україні: політико-правові проблеми : монографія / І. О. Кресіна, А. А. Коваленко, К. М. Вітман та ін. ; за ред. І. О. Кресіної. – К. : Логос, 2009. – 480 с.
5. Адміністративно-територіальний устрій України. Історія. Сучасність. Перспективи : монографія / В. Г. Куйбіда, В. П. Павленко, В. А. Яцюк та ін.; Секретаріат Кабінету Міністрів України. – К. : Геопринт, 2009. – 615 с.
6. Азнар М. Французький приклад регіоналізації, децентралізації та деконцентрації / М. Азнар // Організація регіональної та місцевої влади: досвід держав – членів Європейського Союзу. – К., 2005. – 64 с.
7. Бабаєв В. М. Децентралізація державної влади та регіоналізація по- європейськи: можливі сценарії для України / В. М. Бабаєв // Актуал. пробл. держ. упр. : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2005. – Вип. 3 (26). –С. 356–367.
8. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні : монографія / О. В. Батанов ; за заг. ред. В. Г. Погорілка. – К. : Ін Юре,2003. – 512 с.
9. Батанов О. В. Юридична відповідальність суб'єктів муніципальної влади у зарубіжних країнах: досвід для України. Порівняльно-правові дослідження / О. В. Батанов // Україно-грец. міжнар. науковий юрид. журн. – 2006. –№ 1. – С. 103–114.
10. Бебик В. Еволюція системи місцевого самоврядування в Польщі (на прикладі міста Шрьода Великопольська) / В. Бебик, М. Яцьків // Вісн. НАДУ. –2001. – № 1. – С. 233–238.

11. Європейська хартія місцевого самоврядування та розвиток місцевої і регіональної демократії в Україні : наук.-практ. посіб. / упоряд. М. О. Баймуратов та ін. ; за ред. М. О. Пухтинського, В. В. Толкованова ; Фонд сприяння місцевому самоврядуванню України, Лібер. – К. : Крамар, 2003. – 396 с.

12. Адміністративно-територіальний устрій України: методологічні основи та практика реформування: монографія / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; наук. ред. В.С. Кравців. – Львів, 2016. – 264 с.

13. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2015. – 628 с.

14. Ганущак Ю. Реформа територіальної організації влади / [Ю. Ганущак – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

Допоміжна

1. Погорілко В. Ф. Конституційне право України [Текст]: підручник / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко / за заг. ред. проф. В. Л. Федоренка. — 3-вид., перероб. і доопрац. — К. : КНТ, Вид-во Ліра-К, 2011. — 532 с.

2. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави [Текст] : навч. посіб. /П. М. Рабінович. — Х. : Консум, 2002. — 160 с.

3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права [Текст] : підруч. / О. Ф. Скакун / пер. з рос. — Харків : Консум, 2001. — 656 с.

4. Методичні вказівки до вивчення програмного матеріалу з дисципліни «Територіально-адміністративний устрій держави» для студентів ступеня бакалавра спеціальності 281 «Публічне управління і адміністрування» денної, заочної та дистанційної форм навчання / Укладач: Заяць Є.І, Кахович О.О., Орловський Є.В. - Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2019. - 53с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Законодавство України. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>

2. Офіційне Інтернет-представництво Президента України. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.president.gov.ua

3. Офіційний портал Верховної Ради України. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

5. Європейська хартія місцевого самоврядування. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text

6. Національна бібліотека ім. В.І.Вернадського. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Розробник _____ (Ю. В. Орловська)

(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (О. О. Кахович)

(підпис)